

ה"סמר טו"ט"

רצה ידירנו, מר סילמן, לקנא קנאת שפתנו ולנקם את נקמתה מצרתה הגלותית— מה עשה? הלך ונטל קיתון של שופכין ושפך על ראשו של ה"ספרדי" המסכן מר שלמה ישראל שיריזלי, הלך ומנה את כל האלות והקללות בין שהן כתובות ובין שאינן כתובות בהתוכחה ונתן אותן במאמרו הראשי ב"הצבי" על העורך של ה"דער פרדס".

בעברית טהורה זאת אומרת: קלל אותו באבי אבי אביו עד תרח אבי אברהם.

וכל כך למה?

משום ש"הספרדי" מר שי"ש הוציא עתון "ז'רגוני" בשם "דער פרדס" בעיר הקדש ירושלים. המעשה הזה עלול אמנם להרגיז את כל מי ששפתנו יקרה לו, ה"בגידה" הלאומית הזאת מרתיחה את דמנו, העתון הסמרטוטי הקטן הזה הוא בעין עננה חשכה פרושה על שמשנו שהחלה אך לזרח לנו בארצנו... ולא יפלא איפוא שידירנו, מר סילמן, התקומם בכל עז נגד השערוריה הזאת ועשה מה שעשה בעדנא דריתחא. אבל מתוך כעס בא ידירנו מר סילמן לכלל טעות, אולי מפני שאינו מכיר את מר שיריזלי.

לאשרי— מכיר אנכי אותו קצת, ויכול אני להעיד עליו שהוא אינו "מוזהם" ולא "מנוול", לא "פשפש" חלילה ולא בעל נפש "טמריית". ואין לחשש חלילה שמא יהנ"ש שורד בצהריום" ואם יבוא מחר אדם והגיד עליו שהוא "סוחר בנפשות אדם"— לא אאמין לו וגם כל אלה המכירים אותו לא יאמינו לו כמוני.

ר' שלמה ישראל שיריזלי הוא יהודי פשוט, סוחר תמים בעל דפוס בירושלם, שהיה מדפוס כל ימיו את גליונות ה"השקפה" והוצאות שי"ש הידועות בהוספת תמונתו, וכל חלומו היה להיות ביום מן הימים עורך עתון כמו בן-יהודה, ומכיון שהוכרזה החושמה ונעשתה "אלדוניה חוריה" קפץ מר שיריזלי ונעשה לעורך. למה הדבר דומה? לערלית ששרתה כל ימיה בביתו של רב ולמדה לפסק "שאלות!"

אבל, עורכנו החדש ידע שאין לו ידיעה מתכסיסי העתונות כלום, ואינו יודע ז'רגון כשם שאינו שולט בשפה העברית. ובאו בריות קטנות בדמות בני אדם מהחברה הצ'רנוביצית הידועה בשם "שלום איש עט קומפ", ואמרו לו: לך לך, ר' שלמה ישראל שיריזלי, אל האשכנזים ומכר להם עתון ז'רגוני, יהי מה שיהיה, סמרטוט, דברים בטלים— בלבד שתמכר להם ויצאת ברכוש גדול! אנו עורכיך ואתה מדפיסנו, אנו סופריך ואתה מפרנסנו, ורק שמך יהא נקרא על העתון. וראה מר שי"ש שהעסק טוב לפניו, שיש בו גם כבוד וגם ממון, וחושו הסוחר, הגיד לו שהוא עתיד להתעשר על ידי הסחורה הז'רגונית ולא שהה הרבה ועשה כעצת מסייתיו ה"בוגדים בעמם".

ולא טעה העורך הכפול מר שי"ש בחשבונו: מהעתון העברי הפרדס נמכרו ביום אחד כשלושים גליון ומהעתון הז'רגוני "דער פרדס"— יותר ממאתיים, אע"פ שהוא למטה מכל בקרת! ועתה צא וחשוב: מה יותר ממה? מאתים מטליק או רק שלשים? מה יותר עובר לסוחר, ז'רגונית או עברית? לכאורה הדבר טוב. מר שלמה ישראל שיריזלי הוא עורך עתון— מה אני אומר?—שני עתונים והעורכים היפים עושים את מעשיהם בחשאי ואין איש יודע מי הם ומה הם. והעסק הולך ותשגשג!

אבל, אל נא יחשבו האדונים הטובים האלה כי ערמתם זו תצלח להם, כרי לי שכל הסופרים שהבטיחו לעזר להפרדס העברי ימשכו את ידם תומ"י מאותו אדם שהוא "טובל ושרץ בידו", העברים לא יקנו את ה"סמרטוט" הז'רגוני. חברת "עבריה" אף היא לא תשתוק ותשתדל להמית אותו בעודנו באבו, כי הקטן הזה גדול יהגה, ומר שיריזלי יוכח עד מהרה כי חשבונו מוטעה למפרע, המקח מקח טעות, וכי אין לו מזה לא ממון ולא כבוד ולא כלום, והסיר מעליו את האצטלא שאינה ראויה לו ופסק מהוציא את העתון הז'רגוני לשמחת כלנו.

י. קרניאל